

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lipca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił Z. K. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 6 stycznia 2013 r. B. K., ponieważ zgodnie z orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z 25 czerwca 2014 r. wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy oraz nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył Z. K.. Wskazał, że jest osobą niepełnosprawną i nie jest zdolny do pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o jego oddalenie, przytaczając argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca Z. K. urodził się (...) Wnioskodawca ma wykształcenie zasadnicze w zawodzie mechanika maszyn i urządzeń przemysłowych. Wnioskodawca wykonywał prace pomocnika ogrodnika, ślusarza oraz pracownika magazynu. (wniosek – k.1, pilik III akt ZUS)

Z. K. ma umiarkowany stopień niepełnosprawności. Niepełnosprawność istnieje u wnioskodawcy od 1985 r. (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k.7 plik II akt ZUS)

Wnioskodawca pozostaje pod opieką (...) od dnia 5 lutego 1985 r. (karta informacyjna k.3 plik II akt ZUS oraz karta informacyjna k.70)

W dniu 11 kwietnia 2014 r. Z. K. złożył wniosek o rentę rodzinną po zmarłym w dniu 6 stycznia 2013 r. ojcu B. K..

(wniosek k.1 plik III akt ZUS)

Lekarz Orzecznik ZUS po przeprowadzeniu badania i dokonaniu analizy dokumentacji medycznej rozpoznał u wnioskodawcy schizofrenię paranoidalną oraz zapalenie przełyku. Orzeczeniem z dnia 12 maja 2014 r. Lekarz Orzecznik ZUS uznał, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy oraz nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. (opinia lekarska k.8 plik II akt ZUS, orzeczenie k.11 plik III akt ZUS)

Od powyższego orzeczenia wnioskodawca złożył sprzeciw.

(wniosek o wydanie orzeczenia k.13)

Komisja Lekarska ZUS po przeprowadzeniu badania wnioskodawcy oraz po dokonaniu analizy dokumentacji medycznej rozpoznała u wnioskodawcy trwałą zmianę osobowości po przebytej psychozie. Orzeczeniem z dnia 25 czerwca 2014 r. Komisja Lekarska ZUS uznała, że wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy oraz nie jest niezdolny do samodzielnej egzystencji. (opinia lekarska k.27-29 plik II akt ZUS , orzeczenie k.18 -18 odwrót plik III akt ZUS)

Powyższe orzeczenie było podstawą do wydania zaskarżonej decyzji. (decyzja k.22 plik I akt ZUS)

W badaniu psychologicznym wnioskodawcy wykorzystano metody kliniczne, test B., test kreślenia drogi, kwestionariusz (...) oraz metody eksperymentalne. Wyniki wnioskodawcy świadczą o znacznym spowolnieniu psychoruchowym, obniżonej plastyczności procesów intelektualnych, osłabieniu bezpośredniej pamięci wzrokowej i koncentracji uwagi. W badaniu neuropsychologicznym stwierdzono: - obniżoną pojemność bezpośredniej pamięci wzrokowej; obniżoną plastyczność procesów intelektualnych; osłabienie koncentracji uwagi; spowolnienie psychoruchowe ; znacznie obniżone tempo pracy. W profilu skal klinicznych występuje wysoka wartość w skali hipochondrii (Hd – 97). Wysokie wyniki także w skalach: paranoi (Pa – 89), hysterii (H. – 87), schizofrenii (Sc

– 85), psychastenii (Pt 81), depresji (D – 84). Ogólnie profil testu świadczy to o silnym napięciu emocjonalnym, poczuciu choroby, lęku o swoje zdrowie, zmniejszonej odporności na sytuacje stresowe. Wnioskodawca ma problemy z integracją swojej osobowości określeniem aktualnych celów życiowych. Może mieć trudności z zaplanowaniem swoich działań, prawidłowo ocenić relacje społeczne. Jest nieufny, w wielu sytuacjach, czuje się zagrożony ze strony innych osób. Ma obniżoną samoocenę, zmniejszone zaufanie także do siebie. Wiarygodność badania testowego obniża wynik skal kontrolnych.

U ubezpieczonego stwierdzono cechy osobowości schizoidalnej z tendencjami do reakcji lękowych, obniżoną sprawność procesów poznawczych z powodu rozpoczynających się zmian organicznych w ośrodkowym układzie nerwowym. (opinia biegłego sądowego specjalisty neuropsychologa L. S. k.9-9 odwrót)

W badaniu psychiatrycznym rozpoznano u wnioskodawcy osobowość schizoidalną u osoby z poziomem inteligencji poniżej przeciętnej oraz zespół paranoidalny w wywiadzie. Badany prawidłowo zorientowany we wszystkich kierunkach z jasną świadomością.

U wnioskodawcy rozpoznano cechy nieprawidłowo ukształtowanej osobowości o typie osobowości schizoidalnej z dominującym objawem lęku, przebyty epizod psychotyczny o obrazie zespołu paranoidalnego (obecnie bez czynnej psychozy) oraz cechy organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego manifestujące się klinicznie obniżeniem poziomu funkcji poznawczych (pamięć, uwaga, myślenie). Myślenie abstrakcyjne i przyczynowo-skutkowe badanego bez uchwytnych zaburzeń. Krytycyzm i wgląd niepełne. Stwierdzane u badanego zaburzenia psychiczne nie powodują całkowitej niezdolności do pracy i do samodzielnej egzystencji.

Wnioskodawca jest częściowo niezdolny do pracy, a niezdolność ma charakter trwały; powstała po 16-tym roku życia. (opinia z dnia 4 lutego 2015 r. biegłego sądowego psychiatry S. W. k.10-12, opinia uzupełniająca k.74)

Od chwili śmierci ojca wnioskodawca mieszka samotnie, a w codziennych czynnościach życiowych pomaga mu W. P. . Z. K. w zamian za udzieloną pomoc (w postaci obiadów czy też prania ubrań) pomaga W. P. przy pracach w ogródku bądź też przynosi węgiel do jej mieszkania. Wnioskodawca przemieszcza się samodzielnie jedynie do mieszkania W. P. oraz do Ośrodka Pomocy (...) mieszczącego się na ulicy (...) w P.. Z. K. nie dokonuje większych zakupów w sklepie, gdyż jest (z uwagi na względy pamięciowe) w stanie zakupić tylko jedną rzecz. Z. K. potrafi przygotować posiłek. (zeznania świadka W. P. min.00:05:38-00:13:26 protokołu rozprawy z dnia 21 lipca 2015 r.)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dokumentów znajdujących się w załączonych aktach organu rentowego, w oparciu o dokumentację medyczną znajdującą się w aktach sprawy oraz w oparciu o opinię biegłych neuropsychologa i lekarza psychiatry.

Złożone w sprawie opinie są rzetelne, zostały sporządzone zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot. Z opinii biegłych jednoznacznie wynika, że schorzenia występujące u wnioskodawcy nie powodują całkowitej niezdolności do pracy.

W odniesieniu zaś do zeznającego w niniejszej sprawie świadka wskazać należy, że co prawda wskazał on, że wnioskodawca jest osobą nieporadną życiowo wymagającą pewnej pomocy, ale na podstawie tych zeznań nie sposób stwierdzić by wnioskodawca był osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji (w odniesieniu do tej kwestii wypowiedział się też biegły psychiatra, który nie stwierdził aby wnioskodawca był osobą niezdolną do samodzielnej egzystencji).

Sąd oddalił wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa. Biegły przeprowadził badanie psychologiczne wnioskodawcy, którego wyniki służyły biegłemu z zakresu psychiatrii do oceny stanu zdrowia wnioskodawcy pod kątem zdolności do pracy i samodzielnej egzystencji. Biegły psycholog nie orzeka o niezdolności do pracy, ponieważ psychologia jest dyscypliną naukową w dziedzinie nauk społecznych a nie nauk medycznych (por. rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów

wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. nr 179, poz.1065). Ocena zdolności do pracy i zdolności do samodzielnej egzystencji należy do biegłych z zakresu medycyny.

Biegła z zakresu psychiatrii odniosła się do zarzutów do opinii. W wydanej opinii uzupełniającej biegła podtrzymała w całości dotychczas wydaną opinię oraz wskazała, że treść karty informacyjnej z PZP wystawionej w dniu 30 lipca 2015 r. nie ma wpływu na treść złożonej do akt sprawy w dniu 4 lutego 2015 r. opinii sądowno-psychiatrycznej dotyczącej Z. K.. Biegła nie widzi konieczności dopuszczenia dowodu z opinii biegłego innej specjalności niż powołani dotychczas w niniejszej sprawie. W ocenie biegłej kwestie zmian organicznych w ośrodkowym układzie nerwowym i poziomu funkcjonowania intelektualnego Z. K. omówił precyzyjnie w swojej opinii biegły psycholog i w swojej opinii wskazał objawy tych zaburzeń. Wyżej wymienione zaburzenia mają skłonność do postępowania, a ewentualny czas i tempo narastania objawów ma charakter osobniczy. Biegła wskazała, że całokształt obrazu zaburzeń psychicznych stwierdzanych u Z. K. powoduje u niego częściową niezdolność do pracy. Nie stwierdza się natomiast, aby w dacie badania wnioskodawca był niezdolny do samodzielnej egzystencji.

Sąd oddalił również wniosek pełnomocnika wnioskodawcy o przeprowadzenie dowodu w postaci wywiadu środowiskowego na okoliczność sytuacji osobistej i zdrowotnej wnioskodawcy oraz jego całkowitej niezdolności do pracy i samodzielnej egzystencji z uwagi na fakt, iż do kwestii tych odnosili się biegli w wydanych opiniach. Nadto okoliczności sytuacji osobistej i zdrowotnej wnioskodawcy wynikają wprost z materiału zgromadzonego w aktach sprawy.

Należy także wskazać, iż dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, a mianowicie korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. Do dowodów tych nie mogą więc mieć zastosowania wszystkie zasady o prowadzeniu dowodów, a w szczególności art.217§1 k.p.c. W konsekwencji nie można przyjąć, że Sąd obowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym wypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony. W świetle art.286 k.p.c. Sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub z opinii instytutu, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, względnie też nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1974 II CR 817/73 niepublikowane). Złożone w sprawie opinie są rzetelne, zostały sporządzone zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym ich przedmiot. Do wydania opinii biegli dysponowali dokumentacją medyczną wnioskodawcy i przeprowadzili jego badanie. Opinie są wystarczająco szczegółowe i dają pełny obraz zmian zdrowotnych wnioskodawcy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Odwołanie Z. K. jest nieuzasadnione.

Stosownie do art.65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748 z późn. zm.) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy.

Zgodnie z art. 67 ust 1 cytowanej ustawy do renty rodzinnej uprawnieni są m.in. dzieci własne spełniające warunki określone w art. 68-71 ww. ustawy.

Stosownie do dyspozycji art. 68 ust 1 ustawy dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

W myśl art.12 ww. ustawy niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1).

Stosownie do art.14 ust.1 i 2a ww. ustawy oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia m. in. daty powstania niezdolności do pracy, trwałości niezdolności do pracy, związku przyczynowego niezdolności do pracy z określonymi okolicznościami dokonuje lekarz orzecznik ZUS, od którego orzeczenia osobie zainteresowanej przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu w ciągu 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

Analiza powyższych przepisów wskazuje, że wnioskodawca, aby uzyskać prawo do renty rodzinnej musiałby wykazać, że jest całkowicie niezdolny do pracy i samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolny do pracy przy czym niezdolność ta musiałaby powstać do ukończenia 16 roku życia lub w trakcie nauki w szkole (nie później jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia).

Na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłego lekarza specjalisty z zakresu psychiatrii, Sąd ustalił, iż w odniesieniu do odwołującego się nie zostały spełnione warunki do nabycia prawa do renty rodzinnej.

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca cierpi na schorzenia natury psychiatrycznej (ukształtowanie osobowości o typie osobowości schizoidalnej z dominującym objawem lęku, przeżyty epizod psychotyczny o obrazie zespołu oraz cechy organicznego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego, manifestujące się klinicznie obniżeniem poziomu funkcji poznawczych) co powoduje, że jest on trwale częściowo niezdolny do pracy (niezdolność powstała po 16-tym roku życia), ale jednocześnie brak jest podstaw do stwierdzenia u niego całkowitej niezdolności do pracy.

Wobec więc braku spełnienia podstawowej przesłanki wymienionej w wyżej przytoczonych przepisach bez znaczenia dla rozstrzygnięcia pozostała kwestia niezdolności do samodzielnej egzystencji wnioskodawcy, której niemniej jednak nie stwierdzono, a zeznania świadka na tę okoliczność mogą zaś wskazywać jedynie na nieporadność życiową wnioskodawcy.

Z tych względów, na podstawie art. 477¹⁴§1 k.p.c., Sąd Okręgowy orzekł jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W toku postępowania wnioskodawca był reprezentowany przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, który przed zamknięciem rozprawy złożył wniosek o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego oświadczając, iż nie zostały opłacone ani w całości ani w części.

Zgodnie z treścią art.22³ ust.1 ustawy z 6 lipca 1982 roku radcach prawnych (teksty jednolity Dz.U. z 2014 roku, poz.637) koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu ponosi Skarb Państwa.

Od 1 stycznia 2016 roku obowiązuje rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 roku, poz.1805). Zgodnie z treścią §21 ww. rozporządzenia do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji. Wysokość kosztów zastępstwa

procesowego należy ustalić na podstawie §11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz.U. 2013.490), przy uwzględnieniu treści §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2015 roku, poz.1078). Koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszone przez Skarb Państwa obejmują opłatę w wysokości nie wyższej niż 150% stawek minimalnych, o których mowa w rozdziałach 3 i 4 oraz niezbędne, udokumentowane wydatki radcy prawnego (§15 ww. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku). Zasądzając opłatę za czynności radcy prawnego z tytułu zastępstwa prawnego, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika, a także charakter sprawy i wkład pracy pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (§2 ust.1 ww. rozporządzenia). Wynagrodzenie to należy, stosownie do treści §2 ust.3 ww. rozporządzenia, podwyższyć o należny podatek od towarów i usług obowiązujący w dniu wydania orzeczenia. W dniu wydania orzeczenia obowiązywała stawka podatku od towarów i usług w wysokości 23% (art.146 a punkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 roku o podatku od towarów i usług, Dz. U. nr 54, poz.535 ze zm., dodany na podstawie art.19 punkt 5 ustawy z dnia 26 listopada 2010 roku o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej Dz. U. nr 238, poz.1578, obowiązującej od 1 stycznia 2011 roku).

Wobec powyższego Sąd przyznał radcy prawnemu K. B. ze Skarbu Państwa Sąd Okręgowego w Łodzi kwotę 73,80 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy.

15.02.2016 r.